

فرهنگ بزرگ ضرب المثل‌های حوزه هلیل رود

جلد اول

(حرف الف - ر)

(شهرستان‌های جیرفت، عنبرآباد، رودبار جنوب، قلعه گنج، کهنوج، عنوجان و فاریاب، بخش‌هایی از
هرمزگان، بلوچستان و کرمان)

مصور عباس‌مرادی

نشر زیت‌نار

علیم رادی، منصور، ۱۳۵۶.

فرهنگ بزرگ ضرب المثل های حوزه هلیل رود، جلد اول (حروف الف-س)

و فاریاب بخش هایی از هرمزگان، بلوچستان و کرمان) / منصور علیم ادی.

مشخصات:

مشخصات ظاهری:

شاک:

وضعیت فهرست نویسی:

موضوع:

رده بندی کنگره:

ده بندی دیوپی:

شماره کتابشناسی ملی:

دفتر مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، ویروی پاساژ مهستان

بن بست سرود، شماره ۱۰، واحد ۴، نک: ۶۶۴۸۶۱-۲۱.

دفتر کرمان: چهارراه شهید باهنر (ناصریه)، ساختن انبار دوم، طبقه دوم

Email: Farhange ali (a) yahoo com

• 915954VTT

نشر فرهنگ عامه

فرهنگ بزرگ ضرب المثل‌های جوزه هلیل رود

منصور علیمرادی

شمارگان: ۲۰۰۰

نویسٹ چاپ: اول ۱۳۹۴

چاپ و صحافی: لوح

قیمت: ۲۲۰۰۰۰ ریال

کتاب آرایہ: محمد قاسمی

ISBN 978-600-7549-22-3

شایک: ۳-۲۲-۷۵۴۹-۶۰۰-۹۷۸

Printed in Iran

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

مقدمه

در باره‌ی سرزمینی با آنهمه وسعت و تنوع در اقلیم و نژاد، در فرهنگ و زبان آنهمه تلاوت به هفت شهرستان به لحاظ فرهنگی هم از سه استان کرمان، بلوچستان و هرمزگان سهم می‌برد، مدعی پژوهشی بی‌عیب و نقص بودن و ادعای تدوین فرهنگ جامعی از ضرب‌المثل‌های همه‌ی نواحی استان، سخنی است بی‌اساس و بیهوده.

جنوب استان کرمان به همان سبب که از لحاظ اقلیم و آب و خاک بی‌بدیل است، به لحاظ غنا و تنوع در فرهنگ، شفاهی هم در ایران نظیر ندارد. سرزمین آواها و نواهای متنوع، آهنگ‌های شنیدنی، اشعار و ترانه‌های دلکش، و گنجینه‌ای بزرگ از آداب و حکم و اصطلاح بیشمار که ذوق جمعی مردم آن‌ها را در دایره‌ی سرخ خلق کرده و شکل داده است.

تجربه‌ی جمعی مردمان سرزمین‌های حاشیه‌ی هلیل‌رود در ارمنه‌ی ماضی، که هم وارث یک تمدن بی‌بدیل بشری هستند و هم میراث‌دار تاریخی منحصر به فرد، توانسته در حوزه‌ی فرهنگ و ادب

شفاهی هم حکیمانه ترین و پرمغزترین ضرب المثل ها را خلق کند که به نوعی عصاره ی شیوه ی زیست، رویدادهای جمعی، تحولات اجتماعی و جهان بینی مردمان آن سامان زرخیز است.

دفتر اول «فرهنگ ضرب المثل های بزرگ حوزه ی هلیل رود» که حروف (الف - ر) را در بر میگیرد، مدعی پژوهش و گردآوری بخش مهمی از ضرب المثل هایی است که در میان مردم هفت شهرستان جنوبی رواج دارند.

با وجود این که در این دفتر بیش از هزار مثل از مردم آن سامان گردآوری شده، قرار است عمده ی ضرب المثل ها که حروف «ز-ی» یعنی بیست و دو حرف دیگر را در بر می گیرند در دو مجلد دیگر چاپ و منتشر شوند.

در این دفتر، با توجه به اهمیت تاریخی و طایفه ای و ویژگی های بافت اجتماعی مردم جنوب کرمان، بخش مهمی از ضرب المثل هایی که در مورد خصلت ها یا رفتارهای اجتماعی و فرهنگی تیره ها و طوایف یا یک اقلیم خاص ساخته شده اند گردید، تقریباً به ندرت طایفه، تیره، و نژادی وجود دارد که در ضرب المثل هایی در بین مردم جنوب کرمان رواج نداشته باشد.

از طرفی ضرب المثل هایی را که کم و بیش برخوردار از طنز و شوخ طبعی بوده اند به تمامی کنار گذاشته شدند، هر چند بسامد این نوع ضرب المثل ها نه تنها در فرهنگ مردم جنوب کرمان که تقریباً در همه جای ایران و جهان بسیار است.

ضرب المثل های این دفتر در هر ناحیه و با هر زبان، گویش و لهجه

ای که ضبط شده اند به همان شکل هم در این اثر آورده شده اند، ممکن است ضرب المثلی در چند ناحیه از جنوب رواج داشته باشد که در اینجا روایتی از آن ضبط و پیاده شده که با زبان و لهجه ی گوینده، شنیده شده است. گاه روایت های مختلفی از یک ضرب المثل با لهجه ها و زبان های مختلف آورده شده تا به نوعی تنوع زبانی را هم در آن سرزمین پهنای نشان دهد. در صورتی که یک ضرب المثل علامت اختصاری نداشته باشد به این معنا است که آن ضرب المثل در نواحی دیگر هم تقریباً به همان شکل رواج دارد.

این جا که گفته اند تنها دیکته ی نانوشته بی غلط است، طبعاً این اثر بر اثر اشکالات متعددی است که به مدد گوشزدها و یادآوری اشتباهات نگارنده رفع خواهند شد، از اشکالات ویرایشی گرفته تا معنی اصلی ضرب المثل هایی را که به اشتباه فهم شده اند. امیدوارم خوانندگان شریف این کتاب بر نگارنده منت گذاشته، اشکالات را به آدرس اینترنتی که در سانسام ی کتاب قید شده ارسال کنند تا در چاپ بعدی اشکالات این اثر رفع گردند.

در پایان لازم می دانم از بزرگوارانی که در شکل گیری این اثر کمابیش نقش داشته اند و متحمل زحمت شده اند تشکر کنم: ابتدا از جناب آقای یادگار خیراندیش که با دقت و حوصله متن نهایی را مطالعه و تصحیح کردند و ایشان را به جهت زحمات بسیاری که برای این اثر کشیدند بر بنده دینی است. از دوستان بزرگوار ام آقایان سعید دوراندیش، احمدیوسف زاده، رستم سلطانی، عزیزبیک صفا، علیرضا دوراندیش، استاد جعفری قنوازی، رحمت الله دبیر که زحمت رفع اشکالات این اثر با آن بزرگان بود واقعا ممنونم. همچنین از جناب حسین رفعتی که قبل از این اثر زحمت پژوهش

و گردآوری کتاب ارزشمند «هزار مثل جیرفتی» را کشیده بودند و جناب آقای محمدسالاری که لطف کردند و پایان نامه شان را برای نگارنده فرستادند. همچنین سپاسگذار محبت دوست مهربانم جناب جهانبخش لورگی هستم که همیشه زحمت آوانویسی آثار پژوهشی بنده با او بوده است.